

ตอนที่ 4 ภาวะผู้นำ ภาวะสมาชิกกลุ่ม และบรรยากาศกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตไหมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมบ้านทุ่งแสงตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำกลุ่ม ภาวะสมาชิกกลุ่ม และบรรยากาศกลุ่ม ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อการพัฒนาการผลิตไหมของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ภาวะผู้นำกลุ่ม

ภาวะผู้นำ หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงไหมในการดำเนินงานของกลุ่ม

ลักษณะของผู้นำกลุ่ม หมายถึง ความสามารถและคุณลักษณะของคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว ประกอบด้วย ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ของผู้นำ ความยุติธรรม และการเปิดรับข่าวสารของผู้นำ

ความกล้าหาญ

ความกล้าหาญ หมายถึง สิ่งที่ผู้นำแสดงออกถึงความกล้าหาญ เป็นอำนาจหน้าที่ที่บุคคลสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อตกอยู่ในอันตรายและสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปด้วยลักษณะและมั่นคง ที่ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงไหมแสดงหรือปฏิบัติเป็นประจำซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มสามารถรับรู้ได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นลักษณะ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) เมื่อเกิดภาวะวิกฤตผู้นำสามารถที่จะปฏิบัติงาน/หน้าที่ต่อไปอย่างมั่นคง 2) เมื่อเจอปัญหาที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วนผู้นำสามารถที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่อไปได้ และ 3) มีความรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นภายในกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 24 ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มระบุถึงความกล้าหาญของประธานกลุ่มผู้เลี้ยงไหมที่เกิดขึ้นกับสมาชิกกลุ่มทุกครั้ง ทั้งหมดทั้ง 3 ลักษณะ มีจำนวนเท่ากัน ถึงร้อยละ 98.1 ประกอบด้วย เมื่อเกิดภาวะวิกฤตผู้นำสามารถที่จะปฏิบัติงาน/หน้าที่ต่อไปอย่างมั่นคง เมื่อเจอปัญหาที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วนประธานสามารถที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่อไปได้ และประธานมีความรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นภายในกลุ่ม

จะเห็นได้ว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤติที่กระทบประชาชนกลุ่มมีความกล้าหาญสามารถปฏิบัติงานได้เมื่อเกิดปัญหา เมื่อเกิดปัญหาประชาชนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ นอกจากนี้สามารถที่จะปฏิบัติงานต่อไปได้อย่างมั่นคงเมื่อเกิดปัญหา และมีความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 24 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านความกล้าหาญของผู้นำกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

	เกิดขึ้นทุกครั้ง	เกิดขึ้นนานๆ	ไม่เกิดขึ้นเลย
ความกล้าหาญ	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
เมื่อเกิดภาวะวิกฤตผู้นำสามารถที่จะปฏิบัติงาน/หน้าที่ต่อไปอย่างมั่นคง	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)
เมื่อเจอปัญหาที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วนผู้นำสามารถที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่อไปได้	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)
มีความรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นภายในกลุ่ม	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)

ความสำคัญของผู้นำ

ความซื่อสัตย์ของผู้นำกลุ่ม หมายถึง ลักษณะผู้นำที่แสดงออกถึงการกระทำสิ่งต่างๆ การโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ไม่คดโกง ไม่เอาเปรียบ และความไม่เห็นแก่ตัวเองของ คณะกรรมการการกลุ่ม ทั้งนี้ลักษณะที่ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงไหมแสดงหรือปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่ง สมาชิกภายในกลุ่มสามารถที่จะรับรู้ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยลักษณะ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากกิจกรรมของกลุ่ม 2) ไม่คดโกงสมาชิกกลุ่ม และ 3) ไม่เห็นแก่ตัวเอง เห็นประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก ดังแสดงในตารางที่ 25 ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มมีความเห็นว่าประธานกลุ่มนั้นมีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม โดยปฏิบัติจริงทั้ง 3 บทบาท คือ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากกิจกรรมกลุ่ม และไม่เห็นแก่ตัวเอง แต่เห็นประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลักมีจำนวนเท่ากัน โดยมีผู้ระบุบทคน (ร้อยละ 100.0)

และผู้ที่ไม่คิดคดโกงสมาชิก มีผู้ระบุถึงร้อยละ 98.1 แสดงว่า เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกกลุ่ม มีความเชื่อมั่นว่า ว่าประธานกลุ่มมีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า สมาชิกกลุ่มสมาชิกกลุ่มระบุว่าตลอดระยะเวลาของการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา หัวหน้ากลุ่มมีความตั้งใจในการทำงานและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตลอดมา มีการแสวงหาความรู้ให้ตนเองและกลุ่ม ปรึกษาผลประโยชน์ต่อกลุ่ม และมีความเป็นกลางต่อสมาชิกกลุ่ม และมีพฤติกรรม โดยเฉพาะเรื่องเงินกลุ่มที่มีความโปร่งใส สมาชิกกลุ่มสามารถที่จะตรวจสอบได้

ตารางที่ 25 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านความซื่อสัตย์ของผู้นำกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ความซื่อสัตย์ บทบาทที่ปฏิบัติจริง	เกิดขึ้นทุกครั้ง	เกิดขึ้นนานๆ	ไม่เกิดขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)	ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	เลข จำนวน (ร้อยละ)
ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจาก	52	0	0
กิจกรรมของกลุ่ม	(100.0)	(0.0)	(0.0)
ไม่เห็นแก่ตัวเอง เห็นประโยชน์ของ	52	0	0
กลุ่มเป็นหลัก	(100.0)	(0.0)	(0.0)
ไม่คิดคดโกงสมาชิกกลุ่ม	51	1	0
	(98.1)	(1.9)	(0.0)

ความยุติธรรม

ความยุติธรรม หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่แสดงออกถึงความไม่ลำเอียงหรืออคติ และมีความมั่นคงในการบังคับบัญชา เกี่ยวกับการให้รางวัลและการลงโทษ จะต้องเป็นไปตามควรแก่กรณี ลักษณะที่ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงไหมแสดงหรือปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มสามารถที่จะรับรู้ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยลักษณะ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) ผู้นำมีความไม่ลำเอียงหรืออคติต่อกลุ่ม 2) ผู้นำมีความมั่นคงในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มเสมอ และ 3) ดูแลเอาใจใส่สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้อย่างทั่วถึง ดังแสดงในตารางที่ 26 ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมทุกคน ระบุว่าประธานกลุ่มมีการแสดงออกถึงความยุติธรรม โดยปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มเท่าเทียมกันทุกครั้ง มีทั้งหมด 3 ลักษณะ มีจำนวนเท่ากัน ถึงร้อยละ 100.0 ประกอบด้วย ผู้นำมีความไม่ลำเอียงหรืออคติต่อกลุ่ม ผู้นำมีความมั่นคงในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มเสมอ และดูแลเอาใจใส่สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้อย่างที่มาถึง แสดงว่า สมาชิกกลุ่มเห็นประธานกลุ่มมีความยุติธรรมอยู่ในระดับที่สูง

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม สมาชิกกลุ่ม ระบุว่าโดยทั่วไปผู้นำกลุ่มมีความเป็นกลาง มีการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม มีการแสวงหาความรู้ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในด้านเทคโนโลยีต่างๆที่สามารถนำมาปรับปรุงใช้ในการเลี้ยงไหม เพื่อที่จะพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ประธานกลุ่มมีการดูแลรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มและประธานกลุ่มทำให้สมาชิกกลุ่มเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม ทำให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงไหมนั้นเกิดการพัฒนา

ตารางที่ 26 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านความยุติธรรมของผู้นำกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ความยุติธรรม บทบาทที่ปฏิบัติจริง	เกิดขึ้นทุก ครั้ง	เกิดขึ้นนานๆ ครั้ง	ไม่เกิดขึ้นเลย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
มีความไม่ลำเอียงหรืออคติต่อกลุ่ม	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
มีความมั่นคงในการดูแลและรักษา ผลประโยชน์ของกลุ่มเสมอ	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
ดูแลเอาใจใส่สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้ อย่างทั่วถึง	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)

การเปิดรับข่าวสารของผู้นำกลุ่ม

การเปิดรับข่าวสารของผู้นำ หมายถึง จำนวนแหล่งข่าวสารทางด้านการเลี้ยงไหมที่เกษตรกรได้รับ ประกอบด้วย เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ (นิตยสารทางด้านการเกษตร เอกสารเผยแพร่ความรู้ต่างๆ และหนังสือพิมพ์) หรือได้จาก หอกระจายข่าว การฝึกอบรม การดูงาน และสื่ออื่นๆ ประกอบด้วย วีดีโอ การติดต่อทางจดหมาย และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การเปิดรับข่าวสารของประธานกลุ่มผู้เลี้ยงไหมที่แสดงหรือปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มสามารถที่จะรับรู้ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยลักษณะ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) ได้นำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ 2) ศึกษาความรู้จากแหล่งต่างๆเพื่อใช้ในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และ 3) มีการติดต่อประสานงานจากแหล่งความรู้ภายนอก เพื่อนำข้อมูลใหม่ๆให้กับกลุ่มอยู่เสมอ ดังแสดงในตารางที่ 27 ดังนี้

สำหรับการเปิดรับข่าวสารของผู้นำกลุ่มนั้น พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ระบุว่า ประธานกลุ่มมีการปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มเท่าเทียมกันทุกครั้ง ทั้งในเรื่อง นำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และศึกษาความรู้จากแหล่งต่างๆเพื่อใช้ในการพัฒนา

ภาวะสมาชิกกลุ่ม

ภาวะสมาชิกกลุ่ม หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

ลักษณะสมาชิกกลุ่ม หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มกลุ่มผู้เลี้ยงไหมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงไหมบ้านทุ่งแสม ตำบลหนองขาม อำเภอห้วยไผ่ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว ประกอบด้วย การกระตือรือร้น การให้การสนับสนุนงานของกลุ่ม และความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม

ความกระตือรือร้น

ความกระตือรือร้น หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ความสนใจในกิจกรรม สมาชิกกลุ่มช่วยกันทำงานกลุ่มจนประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) มีความสนใจในกิจกรรมของกลุ่มเสมอ
- 2) มีความต้องการในการพัฒนาการทำงาน/ปฏิบัติงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และ
- 3) ร่วมกันทำงานกลุ่มจนประสบความสำเร็จ ดังแสดงในตารางที่ 28

ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ระบุว่าสมาชิกภายในกลุ่มมีการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น และมีการปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มเท่าเทียมกันทุกครั้ง ทั้งในเรื่อง สมาชิกกลุ่มมีความสนใจในกิจกรรมของกลุ่มเสมอ ถึงร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ สมาชิกกลุ่มมีความต้องการในการพัฒนาการทำงาน/ปฏิบัติงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 98.1 และ สมาชิกกลุ่มร่วมกันทำงานกลุ่มจนประสบความสำเร็จ ร้อยละ 96.2 ตามลำดับ นอกจากนี้ เกษตรกรมีการแสดงออกซึ่งถึงความกระตือรือร้น เกษตรกรมีการปฏิบัติเกิดขึ้นนานๆครั้ง ในเรื่องของ ร่วมกันทำงานกลุ่มจนประสบความสำเร็จ ร้อยละ 3.8 ส่วนที่เหลือ คือ มีความต้องการในการพัฒนาการทำงาน/ปฏิบัติงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 1.9 เนื่องจากว่า สมาชิกกลุ่มต้องการที่จะเห็นกลุ่มนั้นมีการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานของกลุ่มด้วย

จากการสังเกตการณ์ภาคสนาม พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันปฏิบัติงาน มีการตอบสนองกับกิจกรรมของกลุ่มอยู่ตลอด สมาชิกช่วยกันทำงานหากสมาชิกกลุ่มได้รับมอบหมายจากกลุ่ม กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบในการ

ทำงานให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อสมาชิกกลุ่มได้รับมอบหมายจากกลุ่ม จะทำงานที่ได้มอบหมายอย่างสุดความสามารถ หรือไม่เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานจะมีการนำปัญหาไปปรึกษาจากสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มทราบปัญหาที่ช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมมีความต้องการในการทำงานหรือการปฏิบัติงานกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากผลงานกลุ่มที่ออกมา หรือดูจากกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง ทำให้กลุ่มมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

ตารางที่ 28 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการกระตือรือร้นของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

การกระตือรือร้น บทบาทที่ปฏิบัติจริง	เกิดขึ้นทุกครั้ง	เกิดขึ้นนานๆ	ไม่เกิดขึ้นเลย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน ครั้ง (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
มีความสนใจในกิจกรรมของกลุ่มเสมอ	52 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
มีความต้องการในการพัฒนาการทำงาน/ปฏิบัติงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	51 (98.1)	1 (1.9)	0 (0.0)
ร่วมกันทำงานกลุ่มจนประสบความสำเร็จ	50 (96.2)	2 (3.8)	0 (0.0)

การให้การสนับสนุนงานกลุ่ม

การให้การสนับสนุนงานของกลุ่ม หมายถึง คุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มในด้านการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของกลุ่ม มีการรับรู้และตอบสนองกับงานและความต้องการของกลุ่มเพื่อส่งเสริมและพัฒนางานให้สูงขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) สมาชิกกลุ่มรับรู้และตอบสนองกับงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ 2) สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของกลุ่มเสมอ และ 3) สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ดังแสดงในตารางที่ 29 ดังนี้

การให้การสนับสนุนงานของกลุ่ม พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ระบุว่าสมาชิกกลุ่มมีการปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มเท่าเทียมกันทุกครั้ง ในเรื่อง สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของกลุ่มเสมอ ถึงร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ สมาชิกกลุ่มรับรู้และตอบสนองกับงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 94.2 และ สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 88.5 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบ เกษตรกรที่ระบุว่า สมาชิกกลุ่มมีการปฏิบัติกันหลายๆครั้งในเรื่องของสมาชิกกลุ่มรับรู้และตอบสนองกับงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 9.6 รองลงมา คือ สมาชิกกลุ่มให้ความรู้ในการปฏิบัติงานของกลุ่มเสมอ ร้อยละ 5.8 ตามลำดับ แสดงว่า สมาชิกกลุ่มได้ให้การสนับสนุนงานกลุ่มอย่างดียิ่ง ดังจะเห็นได้จาก กลุ่มมีการพัฒนา และกลุ่มมีความแข็ง เนื่องจาก สมาชิกกลุ่มตอบสนองต่องานกลุ่ม ดังจะเห็นจากที่สมาชิกกลุ่มมีการร่วมมือ ช่วยกันปฏิบัติงานกลุ่ม ตอบสนองต่องานกลุ่ม ช่วยกันปฏิบัติงานกลุ่ม และแก้ไขปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน สมาชิกกลุ่มร่วมแรงร่วมใจในการทำงานตามที่ตนเองจะสามารถปฏิบัติได้

จะเห็นว่าสมาชิกกลุ่มมีการรับรู้และร่วมมือกันปฏิบัติงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มมีการประชุมกันในทุกๆเดือน เป็นการประชุมกลุ่มเพื่อพัฒนาในเรื่องการเลี้ยงไหมและการดำเนินงานกลุ่ม สมาชิกกลุ่มช่วยกันแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในกลุ่ม จากการลงความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนความรู้ของสมาชิกกลุ่ม

ตารางที่ 29 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการให้การสนับสนุนงานกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

การสนับสนุนงานกลุ่ม บทบาทที่ปฏิบัติจริง	เกิดขึ้นทุกครั้ง	เกิดขึ้นนานๆ	ไม่เกิดขึ้นเลย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน ครั้ง (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
สมาชิกกลุ่มรับรู้และตอบสนองกับงาน	52	0	0
ของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	(100.0)	(0.0)	(0.0)
สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในการ	49	3	0
ปฏิบัติงานของกลุ่มเสมอ	(94.2)	(5.8)	(0.0)
สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่	46	5	0
เกิดขึ้นภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	(88.5)	(9.6)	(0.0)

ความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม

ความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม หมายถึง ลักษณะของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ที่แสดงออกถึงการกระทำสิ่งต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) สมาชิกกลุ่มมีการดำเนินงาน/กิจกรรมกลุ่มที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ 2) สมาชิกกลุ่มไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากกิจกรรมของกลุ่ม และ 3) สมาชิกกลุ่มไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเห็นประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่มเป็นหลัก ดังแสดงในตารางที่ 30 ดังนี้

ความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ระบุว่าสมาชิกกลุ่มมีการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม และมีการปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มเท่าเทียมกันทุกครั้ง ในเรื่อง สมาชิกกลุ่มมีการดำเนินงาน/กิจกรรมกลุ่มที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ถึงร้อยละ 96.2 รองลงมา คือ สมาชิกกลุ่มไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากกิจกรรมของกลุ่ม ร้อยละ 69.2 และ สมาชิกกลุ่มไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเห็นประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่มเป็นหลัก ร้อยละ 67.3 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบถึงความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม ระบุว่า สมาชิกกลุ่มปฏิบัติเกิดขึ้นนานๆ ครั้ง ในเรื่อง สมาชิกกลุ่มไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเห็นประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่มเป็นหลัก ร้อยละ 32.7 รองลงมา คือ สมาชิกกลุ่มไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากกิจกรรมของกลุ่ม ร้อยละ 30.8 และสมาชิกกลุ่มมีการ

ดำเนินงาน/กิจกรรมกลุ่มที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ เนื่องจาก สมาชิกกลุ่มบางคนยังมีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากกลุ่ม สมาชิกกลุ่มบางคนเห็นผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก สมาชิกกลุ่มระบุว่า สมาชิกกลุ่มบางคนไม่มีการช่วยเหลืองานของกลุ่ม คิดเอาแต่ประโยชน์ส่วนตน แต่กลุ่มมีมาตรการในการแก้ไขคือ การพูดคุยกันของสมาชิกในกลุ่มถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มว่ามีปัญหาอย่างไรเกิดขึ้น มีการแก้ไขและตัดสินใจ สมาชิกในกลุ่มส่วนมากจะเห็นผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก ช่วยกันดูแลรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม เมื่อเกิดการตัดสินใจแล้วสมาชิกกลุ่มคนนั้นยังไม่ปฏิบัติตามใหม่ สมาชิกในกลุ่มจะไม่ให้ความสนใจทั้งในตัวเกษตรกรคนนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเลี้ยงไหมหรือเรื่องอื่นๆที่เกิดปัญหาค้น ส่วนในเรื่องของการดำเนินงานของสมาชิกที่มีความโปร่งใส ที่พบน้อยมาก เนื่องจากว่า ในกลุ่มมีการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานกลุ่มและแนวทางในการแก้ไข มีการจัดทำบัญชีกลุ่มของเกษตรกรในแต่ละราย มีการทำบัญชีเบิกจ่าย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องไหมหรือแม้แต่เครื่องอุปโภคและบริโภค

จะเห็นได้ว่า สมาชิกกลุ่มมีความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ดังจะเห็นได้จากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มมีการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เนื่องจากว่า กลุ่มมีการจัดทำบัญชีกลุ่ม นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลักสมาชิกกลุ่มต้องการที่จะเห็นกลุ่มมีการพัฒนา

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า สมาชิกภายในกลุ่มผู้เลี้ยงไหมมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานกลุ่มว่ามีความโปร่งใส เพราะกลุ่มมีการทำบัญชีกลุ่ม หรือแม้แต่การจัดทำบัญชีสหกรณ์กลุ่ม สมาชิกกลุ่มสามารถที่จะทำการตรวจสอบได้ นอกจากนี้ กลุ่มยังมีการจ้างบุคคลภายนอกตรวจสอบบัญชี ทุกๆ 3 เดือน และยังพบว่า สมาชิกกลุ่มเล็งเห็นผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก แต่ยังมีบุคคลส่วนน้อยที่แสวงหาผลประโยชน์ของตนจากกลุ่ม นอกจากนี้ สมาชิกกลุ่ม ระบุว่า เห็นประธานกลุ่มมีการปฏิบัติที่ดีในด้านของความซื่อสัตย์หรือด้านอื่นๆที่ปฏิบัติให้เห็น ประธานกลุ่มปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่สมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม ระบุว่า ประธานกลุ่มทำเพื่อกลุ่มและทำเพื่อสมาชิกภายในกลุ่มทุกคน แล้วทำไมตัวเองที่เป็นสมาชิกกลุ่มไม่ปฏิบัติต่อกลุ่มบ้าง ถ้าปล่อยให้ประธานกลุ่มปฏิบัติงานกลุ่มคนเดียว กลุ่มจะมีการพัฒนาได้อย่างไร ดังนั้นสมาชิกภายในกลุ่มต้องมีการร่วมมือกัน ช่วยกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม จึงจะทำให้กลุ่มนั้นเกิดการพัฒนาได้ และกลุ่มก็จะไม่เกิดการแตกแยกของสมาชิกภายในกลุ่ม เพราะความซื่อสัตย์เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานกลุ่ม เมื่อมีความซื่อสัตย์ต่อกันไม่ว่าจะเป็นประธานกับกลุ่ม ประธานกับสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มกับกลุ่ม เมื่อมีความซื่อสัตย์

โครงสร้างของกลุ่ม

โครงสร้างของกลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การรับรู้ของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับความชัดเจนในเรื่องของเป้าหมาย นโยบาย และขั้นตอนในการดำเนินงานของกลุ่มและทราบถึงหน้าที่และการปฏิบัติงานของตนเอง

โครงสร้างของกลุ่ม ทั้งหมด 3 ประการ ระบุว่า มีการปฏิบัติเกิดขึ้นทุกครั้งในกลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มมีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กฎเกณฑ์ และขั้นตอนในการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน
- 2) ผู้นำและสมาชิกกลุ่มทราบหน้าที่และข้อปฏิบัติงานของตนเองอย่างชัดเจน และ 3) กลุ่มมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบการทำงานให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ดังแสดงในตารางที่ 31 ดังนี้

สำหรับโครงสร้างของกลุ่มนั้น สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมทุกคน (ร้อยละ 100.0) ระบุว่า กลุ่มมีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กฎเกณฑ์ และขั้นตอนในการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน ผู้นำและสมาชิกกลุ่มทราบหน้าที่และข้อปฏิบัติงานของตนเองอย่างชัดเจน และกลุ่มมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบการทำงานให้มีความทันสมัยอยู่เสมอที่เกิดขึ้นทุกครั้ง

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในภาคสนามเพิ่มเติม พบว่า สมาชิกภายในกลุ่มมีความเข้าใจและทราบหน้าที่ในการปฏิบัติงานและการดำเนินงานกลุ่ม โดยที่กลุ่มมีการชี้แจงให้ทราบถึงการดำเนินงาน เป้าหมาย นโยบาย กฎเกณฑ์ และขั้นตอนในการดำเนินงานกลุ่มในที่ประชุมกลุ่ม ซึ่งโครงสร้างในการดำเนินงานกลุ่มประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มมีการประชุมและปรึกษาหารือในเรื่องของโครงสร้าง และการดำเนินงานกลุ่มก่อนที่จะมีการแถลงโครงสร้างการดำเนินงานให้กับสมาชิกกลุ่มทราบ ถ้าหากสมาชิกกลุ่มมีข้อขัดแย้งในโครงสร้างกลุ่ม ก็สามารถที่จะขัดแย้งและอธิบาย ชี้แจงถึงเหตุผลให้ทราบ เพื่อที่จะดำเนินการแก้ไขต่อไป และถ้าหากสมาชิกกลุ่มเห็นด้วยกับโครงสร้างของกลุ่ม คือ มีมติกลุ่ม โครงสร้างของกลุ่มนั้นก็สามารนำมาดำเนินงานใช้กับกลุ่มต่อไป

กลุ่มมีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหานั้น เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่ม ร้อยละ 98.1 นอกจากนี้ มีการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นๆ ครั้ง คือ กลุ่มมีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหานั้น เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่ม ร้อยละ 1.9 เนื่องจากกลุ่มมีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหานั้น เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่ม กลุ่มมีการจัดตั้งเวทีสนทนาภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสทำความเข้าใจในข้อขัดแย้งบางอย่างที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเสมอ และกลุ่มมีการจัดประชุมเพื่อให้สมาชิกทราบสภาพปัญหาและกำหนดแนวทางในการพัฒนา/แก้ไขปัญหาย่างสม่ำเสมอ

ในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม กลุ่มมีการจัดประชุมในทุกๆ เดือน การประชุมเป็นการสนทนากันภายในกลุ่ม เป็นการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยการใช้มติกลุ่ม ไม่ว่ากลุ่มจะมีปัญหาขึ้นสมาชิกภายในกลุ่ม จะร่วมมือกันแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นปัญหาว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากกลุ่มเอง ปัญหาในเรื่องของการเลี้ยงไหมหรือแม้แต่ปัญหาของสมาชิกภายในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มร่วมมือแก้ไขปัญห

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มมีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหานั้น เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่มและ กลุ่มมีการจัดตั้งเวทีสนทนาภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสทำความเข้าใจในข้อขัดแย้งบางอย่างที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเสมอ เกิดขึ้นทุกครั้ง และกลุ่มมีการจัดประชุมเพื่อให้สมาชิกทราบสภาพปัญหาและกำหนดแนวทางในการพัฒนา/แก้ไขปัญหาย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในภาคสนามเพิ่มเติม พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมจะใช้วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม ด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม คนในกลุ่มช่วยกัน และหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น สมาชิกกลุ่มรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม สุดท้ายมีการโหวตรับฟังเสียงของคนส่วนใหญ่ภายในกลุ่ม มติกลุ่มเป็นอย่างไร สมาชิกภายในกลุ่มต้องทำตาม เพราะเป็นเสียงของสมาชิกกลุ่มส่วนมาก การแก้ปัญหไม่ใช่แค่การแก้ไขเฉพาะเรื่องของกลุ่ม เกษตรกรคนใดที่มีปัญหาที่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็น และให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันแก้ไขปัญหได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาส่วนตัว หรือเรื่องอื่นๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องของกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มจะช่วยกันแก้ไขปัญห โดยการปรึกษาหารือ พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ตารางที่ 32 บทบาทที่เป็นจริงของกลุ่มการลดความขัดแย้งของกลุ่ม

การลดความขัดแย้ง บทบาทที่เป็นจริง	เกิดขึ้นทุกครั้ง	เกิดขึ้นนานๆ	ไม่เกิดขึ้นเลย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
กลุ่มมีการจัดตั้งเวทีสนทนาภายในกลุ่ม	52	0	0
เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสทำความเข้าใจในข้อขัดแย้งบางอย่างที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเสมอ	(100.0)	(0.0)	(0.0)
กลุ่มมีการจัดประชุมเพื่อให้สมาชิก	52	0	0
ทราบสภาพปัญหา และกำหนดแนวทางในการพัฒนา/แก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ	(100.0)	(0.0)	(0.0)
กลุ่มมีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา	51	1	0
ทันที เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่ม	(98.1)	(1.9)	(0.0)

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มรับรู้ว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความรู้สึกภูมิใจในรางวัลที่ได้รับและเมื่อเกิดปัญหาจะรวมตัวกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) สมาชิกกลุ่มมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม 2) สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และ 3) แนวคิดในการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 33 ดังนี้

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่มของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ระบุว่าสมาชิกกลุ่มมีการแสดงออกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่เกิดขึ้นทุกครั้ง ในเรื่องกลุ่มมีการจัดตั้งเวทีสนทนาภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสทำความเข้าใจในข้อขัดแย้งบางอย่างที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเสมอ ร้อยละ 96.2 รองลงมา คือ กลุ่มมีการจัดประชุมเพื่อให้สมาชิกทราบสภาพปัญหาและกำหนดแนวทางในการพัฒนา/แก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 94.2 และ กลุ่มมีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาทันที เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้น

ภายในกลุ่ม ร้อยละ 84.6 ตามลำดับ นอกจากนี้สมาชิกกลุ่ม ระบุว่าสมาชิกมีการแสดงออกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ที่สมาชิกกลุ่มปฏิบัติที่เกิดขึ้นนานๆครั้ง ในเรื่องของ แนวคิดในการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มากที่สุด ร้อยละ 15.4 รองลงมา คือ สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 5.8 และ สมาชิกกลุ่มมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกกลุ่มมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และกลุ่มมีแนวคิดในการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากว่า กลุ่มผู้เลี้ยงไหมเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกภายในกลุ่มมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และนอกจากนี้ ประธานกลุ่มเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งในเรื่องของการดำเนินงานกลุ่ม มีความเป็นผู้นำ ที่สมาชิกภายในกลุ่มให้ความเคารพนับถือ และเชื่อฟัง

จะเห็นได้ว่า สมาชิกภายในกลุ่มมีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิก เนื่องจากประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มช่วยกันทำกิจกรรมกลุ่มเสมอทำให้กลุ่มมีการพัฒนา การประชุมกลุ่มทำให้ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มไม่ว่าจะเป็นสมาชิกกับสมาชิกหรือสมาชิกกับผู้นำกลุ่ม มีการช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

แสดงให้เห็นว่า กลุ่มมีการจัดหาแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพิ่มการพัฒนาการผลิตใหม่ สมาชิกกลุ่มให้การสนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์หรือเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มเสมอ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเข้าร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้ สมาชิกกลุ่มยังรับรู้และตอบสนองต่องานของกลุ่มช่วยเหลืองานกลุ่มแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงใช้ในการประกอบอาชีพ สมาชิกช่วยเหลือนอกจากกำลังกายแล้ว ในบางครั้งที่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกกลุ่มและกลุ่ม อย่างสม่ำเสมอเมื่อต้องการที่จะเห็นกลุ่มนั้นพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 34 บทบาทที่เป็นจริงของกลุ่มด้านการสนับสนุนของกลุ่ม

บทบาทที่เป็นจริง	เกิดขึ้นทุกครั้ง	เกิดขึ้นนานๆ	ไม่เกิดขึ้นเลย
	จำนวน (ร้อยละ)	ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
การสนับสนุนของกลุ่ม			
กลุ่มมีการจัดหาแหล่งความรู้ เพื่อ	51	1	0
สนับสนุนในการพัฒนาอาชีพแก่สมาชิกกลุ่มอยู่	(98.1)	(1.9)	(0.0)
เสมอ			
กลุ่มมีการจัดหาในเรื่องอุปกรณ์/เครื่อง	50	2	0
อำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกกลุ่มอย่าง	(96.2)	(3.8)	(0.0)
สม่ำเสมอ			